

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

05/2023

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

so sv. Cyrilom a Metodom do Lehoty pod Vtáčnikom

Obec Lehota pod Vtáčnikom leží v južnej časti Hornonitrianskej nížiny na úpätí pohoria Vtáčnik neďaleko mesta Nováky. Pôvodne na jej území boli dve obce - Malá a Veľká Lehota, ktoré sa v r. 1960 zlúčili do jednej. Obe patrili panstvu Sivý Kameň a písomne sa spomínajú už v r. 1388. Cirkevne obe Lehoty patrili do farnosti Nováky. V obci sa v minulosti nenachádzala ani kaplnka, ani kostol. Až v 18. st. vybudovali vo Veľkej Lehote nenáročný jednoloďový kostolík s nízkou predstavanou vežou. V 1. pol. 20. st. sa veriaci z Veľkej Lehoty domáhali samostatnej farnosti. Podmienkou biskupského úradu pre zriadenie farnosti bola výstavba nového kostola, keďže malý kostol už nestačil pojať veriacich. Samostatná farnosť bola zriadená až v r. 1940 nitrianskym biskupom Karolom Kmeťkom. Podmienku výstavby nového kostola sa podarilo zrealizovať až po skončení druhej svetovej vojny. Naliehavej požiadavky na stavbu priestrannejšieho chrámu sa ujal veľkolehotský farár Štefan Struhár. Na žiadosť veriacich sa mal nový kostol zasvätiť sv. Cyrilovi a Metodovi. Základný kameň

nového kostola posvätil 12. októbra 1947 nitriansky kanonik Rudolf Formánek. Plány kostola vyhotovil bratislavský architekt Jozef Koryčánek podľa ideového návrhu pátra jezuitu Valéra Zavarského. Výstavba priestranného pozdĺžneho sakrálneho objektu s asymetricky umiestnenou vežou a s rovným uzáverom presbytéria sa pretiahla do roku 1949. Novopostavený kostol slávnostne konsekroval nitriansky biskup Eduard Nécsey na sviatok sv. Cyrila a Metoda 5. júla 1949. Kostol v Lehote pod Vtáčnikom predstavuje architektonický vrchol medzi desiatkou cyrilometodských kostolov a kaplniek, ktoré boli na Slovensku postavené zakrátko po sebe v povojnovom období. Kostol vyniká svojou vertikaliťou. Významné znaky vertikality štítových priečelí kostola vytvárajú predsadené pilastre a tiež uskakovane usporiadaná hmota kostola a veže. Okná kostola sledujú vertikálny tvar kaziet bočných fasád. Veža je zoštíhlená vysokými úzkymi priezormi a trojicou úzkych zvukových okien z každej strany. Už pri návrhu sa počítalo so sochárskym dotvorením sakrálneho objektu a s osadením sôch patrónov nad vstup. V roku 1952 namaľoval nitriansky rodák Edmund Masányi na stenu za hlavným oltárom monumentálnu fresku sv. Cyrila a Metoda ako slovanských učiteľov. Sv. Konštantín – Cyril má oblečené mníšske rúcho. V ľavej ruke drží otvorený zvitok staroslovienskeho textu. Pravú ruku má na prsiach. Sv. Metod má oblečené omšové rúcho a v ľavej ruke otvorenú omšovú knihu. V pravej ruke drží jednoramenný kríž. V hornom pláne obrazu je žehnajúci Kristus uprostred adorujúcich anjelov. Interiér kostola dotvárajú sochy Panny Márie a Božského srdca Ježišovho od C. Vosmíka a J. Miksana z r. 1951, ako aj reliéfová križová cesta od J. Ostrovského. Až v r. 1983 umiestnili na priečelie cyrilometodského chrámu súsošie sv. Cyrila a Metoda, ktorého autorom je akad. sochár Martin Lettrich. Súsošie v základnej kompozícii opakujúce obľúbenú schému dvojpostavy s dvojkrížom uprostred charakterizuje silne zovrená forma a málo členený blok súsošia s individualizovanými hlavami, ktoré v zjednodušených formách naznačujú mladšieho Cyrila a staršieho Metoda.

zdroje: A. Bagin, *Cirilometodské kostoly a kaplnky na Slovensku*, SSV 1985, www.lehotapv.fara.sk, www.sk.wikipedia.org

ideme synodálnou cestou

Dňa 14. mája zverejnila KBS na portáli www.tkkbs.sk záverečnú dokumentáciu z Európskeho kontinentálneho zhromaždenia, ktoré sa konalo 5. - 12. 2. 2023 v Prahe. V polovici apríla tohto roku bol text záverečného dokumentu zverejnený v anglickom a talianskom jazyku. V súčasnosti, vďaka slovenskému prekladu, máme možnosť vedieť aké témy a aké poslanstvo o stave katolíckej cirkvi v Európe smeruje na stretnutie biskupov, ktoré sa uskutoční v októbri 2023. Správa obsahuje citácie a vyjadrenia zástupcov z viacerých krajín Európy. Záverečné slovo dokumentu patrí spoločnému vyjadreniu európskych biskupov.

„Synodalita nemôže existovať bez Ducha a niet Ducha bez modlitby.“

pápež František

Začiatok života cirkvi, tak ako o tom svedčia Skutky apoštolov, je spojený s Nanebovstúpením Krista a príchodom Ducha Svätého. Odchádza Spasiteľ a prichádza Tešiteľ. Boží plán pokračuje hlbokou premenou apoštolov. Z mužov, z ktorých väčšina mala svoje ženy, deti a pracovali ako rybári sa najprv stávajú učeníci Krista. Následne - Zoslaním Ducha - sa z nich - Jeho pôsobením - stávajú ohlasovatelia Krista, Evanjelia. Každý pútnik v Jeruzaleme ich počuje hovoriť vo svojej rodnej reči. Naplnení novým poslaním odchádzajú z Judey do rôznych častí - vtedy známeho - sveta. Za cenu životnej neistoty, chudoby, prenasledovania ba i smrti sa stretávajú s chudobnými i bohatými, kráľmi aj otrokmi, mužmi, ženami i deťmi, s chorými či väzňami. Šíria poslanstvo Božieho kráľovstva. Sejú a žnú. O niekoľko rokov stoja pred vážnymi otázkami: či do spoločenstva veriacich prijať ne-židov, alebo ako zosúladiť židovské nariadenia so životom novokrstencov. Stretávajú sa spolu v Jeruzaleme. Modlia sa, počúvajú sa, rozlišujú. Nie je to jednoduché. Majú rôzne názory, povahy, skúsenosti. A nakoniec v pokore vydávajú svedectvo:

„Duch Svätý a my sme usúdili...“ (Sk 15,28)
Aj dnes - v prebiehajúcej synode o synodalite - stoja v jej popredí biskupi. Dnešní apoštoli. Predovšetkým ich prostredníctvom by sa k nám malo dostávať poslanstvo pápeža Františka. Oni, vo významnej miere, ovplyvňujú synodálny proces. Na začiatku cirkevných dejín vyšlo z večeradla v Jeruzaleme 12 mužov; biskupov, ktorí boli naplnení ohňom Ducha Svätého. Dnes v Cirkvi na celom svete pôsobí viac ako 5000 nástupcov týchto dvanástich apoštolov. Na Slovensku máme aktuálne 15 biskupov. V zahraničí pôsobia ďalší piati slovenskí biskupi, a tiež máme v Katolíckej a Gréckokatolíckej cirkvi 6 emeritných biskupov.

zdroj: www.catholicsun.org

Stretnutia synody v Prahe sa z poverenia KBS, ako člen slovenskej delegácie, zúčastnil biskup Mons. Bernard Bober, predseda KBS. V mene slovenských biskupov, tak prijal aj záväzok deklarovaný v záverečnom dokumente: „Ako ovocie tejto synodálnej skúsenosti sa my biskupi zaväzujeme, že budeme naďalej žiť a podporovať synodálny proces v štruktúrach a živote našich diecéz. Táto skúsenosť starostlivosti o celú Cirkev v Európe nás povzbudila v našom záväzku verne žiť naše univerzálne poslanie. Zaväzujeme sa podporovať pokyny Svätého Otca, Petrovho nástupcu, aby sme sa stali synodálnou Cirkvou, živou skúsenosťou spoločenstva, spoluúčasti a misie v Kristovi. Chceme kráčať spoločne ako svätý Boží ľud, laici a pastieri, pútnici ulicami Európy, aby sme ohlasovali radosť z evanjelia, ktorá pramení zo stretnutia s Kristom, a chceme to robiť spolu s mnohými bratmi a sestrami z iných kresťanských denominácií. Chceme sa neúnavne usilovať o zväčšenie priestoru našich stanov, aby naše cirkevné spoločenstvá boli miestami, kde sa každý cíti vítaný.“ (z textu Záverečnej nóty biskupov, Záverečný dokument)

Cieľom synody nie je produkovať dokumenty, ale „dať vypučať snom, vzbudiť prorocká a videnia, dať rozkvitnúť nádejам, podnieť dôveru, obviazať rany, previazať vztáhy, vzbudiť úsvit nádeje, učiť sa jeden od druhého a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti mysle, zahreje srdcia, navráti silu rukám.“

pápež František

Posolstvo modernej architektúry

Architektúra je druh umenia, s ktorým sa človek každodenne dostáva do kontaktu. Obklopuje nás na každom kroku, pohybujeme sa v nej, pôsobí na našu psychiku a môže pozdvihnúť aj ducha. Kráľ Dávid, ako prvý človek v dejinách Cirkvi, sa začal zaoberať myšlienkou postaviť prvý chrám určený jedinému Bohu. Jeho úmysel zrealizoval jeho syn - kráľ Šalamún. Postavil jedinečné dielo, ktoré bolo nositeľom moderny, bohatstva a vyspelosti svojej doby. Dnes, v 21. storočí, obdivujeme krásu, bohatstvo byzantských, románskych, gotických, renesančných a barokových chrámov a um ich staviteľov. Avšak tvoriteľský, umelecký a technický potenciál sa rozvíja aj v súčasnej modernej sakrálnej architektúre. Spoznajme teda jej čaro, preniknime jej hĺbku a odkryvajte posolstvo.

„Moderná architektúra prišla s úplne novou rečou,
ktorá vyžaduje dlhší čas na to, aby jej človek porozumel.“

Roman Račko (www.alfa.stuba.sk)

MODERNÉ MARIÁNSKE CHRÁMY **ako symbol tvorivej sily Boha, ktorá preniká cez hĺbky temnoty**

Keď vchádzame do chrámov, často nás obklopí prítmie. Prichádzajúc z jasného slnečného dňa, chvíľu žmúrieme, skladáme slnečné okuliare. Uprostred šera spočiatku sústredíme svoj pohľad na najbližšie okolie. Neskôr, keď si oči privyknú na zmenu svetla a náš zrak relaxuje, otvoríme sa pre vnímanie celého priestoru. Ako dobre si naše oči v prítmi oddýchli, si uvedomíme hneď pri východe z chrámu, keď nás opäť oslepí slnečný jas. Moderná architektúra okrem svetla vie použiť aj prítmie k tomu, aby nás pozvala bližšie k Bohu. Chrámy zasvätené Panne Márii, ktoré oplývajú šerom nám môžu pripomenúť, že Najjasnejší Boh, Svetlo sveta, vždy prichádza do temnoty. V nej tvorí. Nie je to len Nazaret či Betlehemska jaskyňa, je to aj hrob na Olivovej hore. Príchod do chrámov, kde nás obklopí tma, nemusí vyvolať nepokoj či neistotu. Nemusí predstavovať čosi ponuré či smutné. Môže to byť miesto zjavenia, miesto, kde sa Boh vznáša, alebo kde nám Mária pripomína, aby sme si všetky chvíle s Bohom uchovávali v hĺbke srdca.

Evanjelizačný úmysel pápeža Františka:

Modlime sa za cirkevné hnutia a spoločenstvá, aby čoraz viac objavovali svoje evanjelizačné poslanie a aby vlastné charizmy dávali do služieb celého sveta.

Kaplnka Notre Dame du Haut (preklad: kaplnka Panny Márie na výšinách) je známa ako **Ronchamp**. Považuje sa za jeden z najlepších príkladov architektúry **Le Corbusiera** a jeden z najdôležitejších a úspešných príkladov modernej náboženskej architektúry 20. st. V r. 2016 bola zaradená na zoznam Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Kaplnka stojí na kopci Bourlémont, asi 20 km od Belfortu, nad mestečkom Ronchamp na mieste pôvodného gotického kostola, ktorý bol v r. 1944 zničený delostreleckými granátmi. Je významným mariánskym pútnickým miestom; mariánska úcta sa tu šíri už od 11. st. V súčasnosti sa konajú dve hlavné púte: na sviatok Nanebovzatia Panny Márie (15. august) a na sviatok Narodenia Panny Márie (8. september). Dielom Le Corbusiera sa stala aj mekkou modernej architektúry. Kaplnka je známa svojim jednoduchým estetickým umeleckým vyjadrením, s množstvom okien, ktoré sú umiestené na základe tzv. *moduloru* (pozn. ide o systém univerzálnych proporcií založený na ľudskej mierke) a strechou otočenou smerom dohora. Tá predstavuje podľa kresťanskej koncepcie "Božiu loď", ktorá veriaciom prináša bezpečie a spasu. Malé farebné okná v hrubých stenách pripomínajú úzke priestory gotických hradov, ale vizuálne je kaplnka opakom gotickej katedrály. Má drsný a ťažký exteriér s kontrastnými hranatými a oblými tvarmi. Predstavuje jednoduchú jaskyňu, čiže opak vysokej štíhlej gotiky. V špeciálnom zasklenom otvorení sa nachádza **milostivá socha Panny Márie s Ježiškom**. Podľa potreby môže byť otočená tvárou dovnútra alebo von, kde pre väčšie množstvo pútnikov navrhol Le Corbusier aj vonkajší oltár. Interiér pôsobí dojmom prázdnoty. Kaplnka je postavená hlavne z betónu a kameňa z ruín pôvodnej kaplnky. Hlavná časť budovy pozostáva z dvoch betónových membrán, ktoré sú na koncoch zaoblené, konštrukcia stojí na betónových stĺpoch vkladných do štrku ako ilúzia beztiažovosti a tvoria stabilný základ pre oblú, člnovitú strechu. Bola navrhnutá tak, aby dažďová voda stekala a dotvárala dramatickú prírodnú fontánu abstraktných tvarov umiestenej na zemi. Jej sochárska forma pripomína mikrokozmos, ktorý dopĺňa nebo, more a vrchy. Le Corbusier videl hory a more ako dva protichodné body, ale zároveň kompletne póly prírodného sveta. V Ronchamp je chýbajúce more nahradené exteriérovou studňou. V šerom priestore kaplnky sa strecha dvíha,

Spoločný modlitbový úmysel slovenských biskupov:

Aby sa v rodinách rozvíjali evanjeliové hodnoty lásky a spoločenstva.

podlaha sa skláňa, západná stena sa točí ako vlna, akoby celý priestor popisoval vodu. Medzi strechou a stenou je niekoľkocentimetrový priestor, ktorý prepúšťa svetlo a dáva budove väčšiu dramatickosť. Celý interiér je plný rozptýleného a nepravidelného svetla z otvorov rôznych veľkostí vyplnených farebným sklom, čo podopiera tajomný charakter priestoru a umocňuje spojenie budovy s prírodou. Vchod je z dvoch strán, hlavný oltár a tri kaplnky vo vnútri veží, na stenách štruktúrou nastriekaného betónu. Podlaha je z betónovej mazaniny. Veže sú z kameňa na betónových základoch. Interiérové steny sú biele, stĺpy sivé, lavice sú vyrobené z afrického dreva a niektoré časti ako oltár sú z bieleho kameňa z Burgundska. Oproti fontány je **zvonica, navrhnutá architektom Jeanom Prové**. Le Corbusier trval, aby zvony boli elektronicky programované a hrali modernú hudbu Edgara Varesa. Kaplnka Notre-Dame du Haut bola slávnostne otvorená 25. júna 1955. O rozvoj duchovného života na tomto mieste sa významne pričínal kňaz René Bolle-Reddat, ktorý tu pôsobil od r. 1958 až do svojej smrti, v r. 2000. V súčasnosti tu žije komunita sestier klarisiiek, ktoré sem v r. 2005 prišli z Besançonu. Ich **kláštor sv. Kláry**, stojaci na kopci neďaleko kaplnky, **navrhol architekt Renzo Piano**. Okrem nich na pútnickom mieste trvalo slúži aj jeden diecézny kňaz, a tak na sa na starobylom mariánskom mieste stále vznášajú k nebu individuálne aj spoločné modlitby Cirkvi. V súčasnosti (do r. 2024) prebieha komplexná rekonštrukcia kaplnky. Náklady sú odhadované na 2,3 mil. eur. Kaplnka však zostáva pre veriacich otvorená aj počas prebiehajúcich opráv.

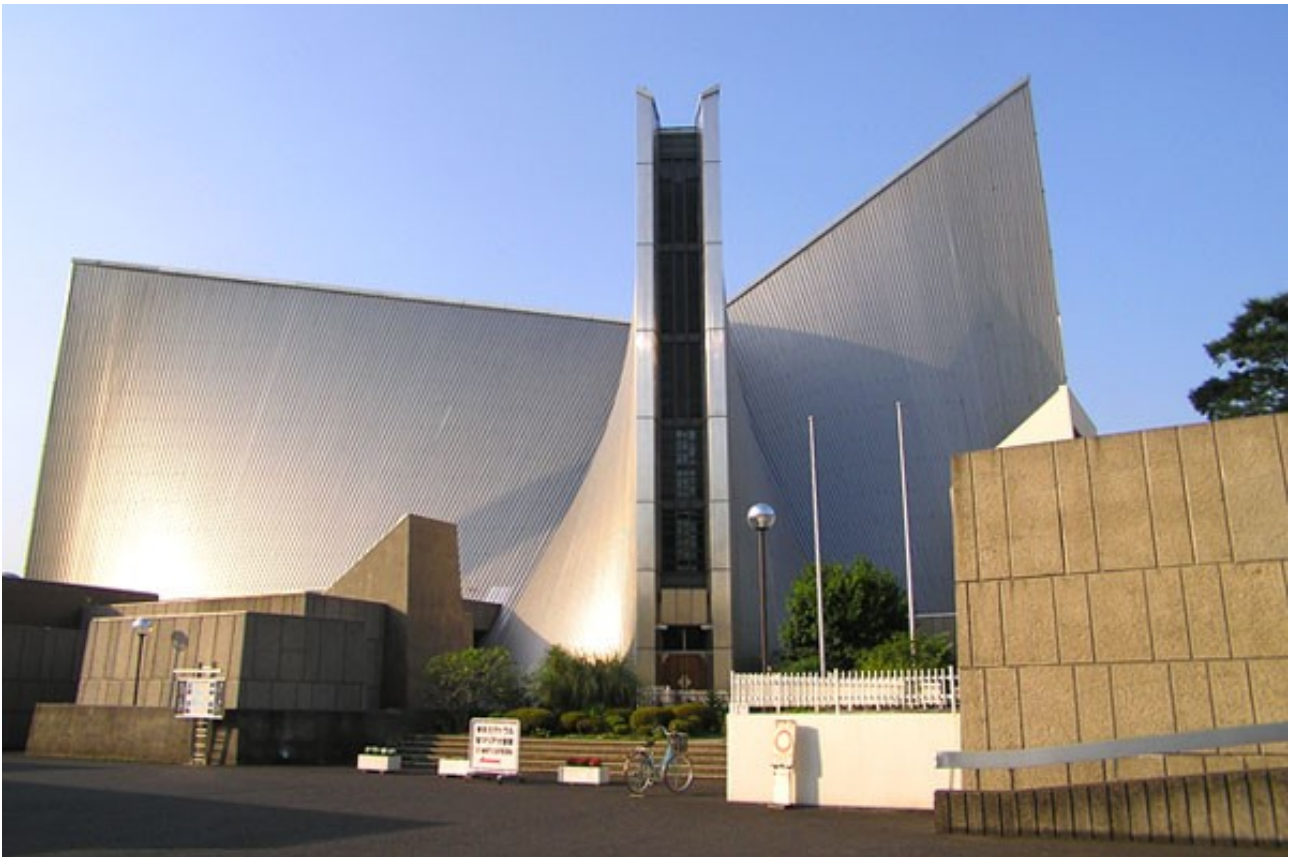
oltár kaplnky

interiér kaplnky

Jedinečnosť a harmónia tohto miesta prenikla z Európy až do Ázie. Le Corbusierova architektúra ovplyvnila a inšpirovala aj staviteľa **Katedrály Panny Márie v Tokiu**, ktorá patrí k najzaujímavejším architektonickým dielam v hlavnom meste Japonska. Sídlo tokijskej rímskokatolíckej arcidiecézy, navrhol renomovaný **architekt Kenzô Tange (1913 - 2005)** a je považovaná za jedno z jeho najdôležitejších diel. Samotnému architektovi sa dielo páčilo tak veľmi, že požiadal, aby sa tam konal jeho pohreb. Kenzô Tange bol poverený stavbou novej katedrály, pretože stará bola zničená spojeneckými bombami počas náletov v r. 1945. Išlo o drevenú neogotickú kaplnku, postavenú v r. 1899, ktorá sa v r. 1920 stala katedrálным kostolom tokijského arcibiskupstva. Kenzô Tange pracoval na stavbe nového katedrálneho chrámu v r. 1960 – 1964 a pomáhali mu akustickí a stavební inžinieri z Tokijskej univerzity. Konečným výsledkom je mimoriadna budova: odvážna, modernistická stavba pozostávajúca z ôsmich obrovských zakrivených betónových stien alebo hyperbolických parabol, ktoré sa stretávajú na streche chrámu, kde tvoria veľký kríž.

Osem stien uzatvára priestor, ktorý sa otvára do vonkajšieho sveta iba cez štyri vysoké vertikálne okná. Kenzō Tange, držiteľ Pritzkerovej ceny za rok 1987, bol známy tým, že vedel „miešať“ modernistický a tradičný japonský štýl, z ktorých oba majú tendenciu vyháňať sa priberčivým detailom pre jednoduché, odvážne formy a harmonické kompozície. Pred vytvorením svojho návrhu navštívil niekoľko stredovekých nemeckých katedrál. Je zreteľné, že hoci je stúpajúca betónová katedrála dramaticky moderná, nesie v sebe aj stredovekú inšpiráciu. Katedrála spája protiklady. Lesklý a svetlý exteriér, tvorený obkladom z lamenej ocele je v kontraste s tmavým, drsným interiérom. Interiér je impozantný, chladný a strohý. Steny sú z betónu, ale sú drsné, na rozdiel od hladkých oceľových dosiek vonku. Interiér je tiež veľmi veľký: má 600 miest na sedenie a ďalších 2000 miest na státie. Nachádza sa v ňom tiež **najväčší japonský píšťalový organ**. Bol vyrobený Mascionim v Taliansku, špeciálne navrhnutý tak, aby vyhovoval priestoru. Inštalovali ho v r. 2004. Katedrála má vynikajúcu akustiku, preto sa tu organizujú aj koncerty klasickej hudby a zborov.

zdroje: www.collinetredameduhaut.com, www.sk.wikipedia.org, www.en.wikipedia.org, www.grapee.jp,
www.archdaily.com, www.massuuy.com, www.contemporain.com, www.architecture.eu, www.pbworks.com

Mesiac máj je v Cirkvi oddávna mesiacom Panny Márie. Úcta k Presvätej Bohorodičke v mesiaci máj sa odvoláva na paralelu medzi najkrajším mesiacom roka a najkrajšou ženou medzi ženami. Iniciátorom mariánskeho mesiaca v modernom chápaní, čiže s pobožnosťami na každý deň, bol jezuita Dionisi svojím dielom *Mese di Maria*, vytlačenom vo Verone (Taliansko) r. 1725. Mariánski ctitelia sa v tomto mesiaci venujú s väčšou horlivosťou modlitbám k Božej Matke a putujú do mariánskych svätýň, aby sa povzbudili a obnovili v horlivosti v úcte k našej nebeskej Matke. V tomto mesiaci si pripomíname aj zjavenie Panny Márie v portugalskej Fatime, kde sa Panna Mária zjavila trom deťom a vyzvala svet k modlitbe a obráteniu. Národným centrom Svetového apoštolátu Fatimy v Českej republike je Koclířov. **Obec Koclířov** leží na českomoravskom pomedzí medzi mestami Svitavy a Moravská Třebová. Až do r. 1848 to bola nenápadná obec. Následne prišli do obce redemptoristi a v r. 1852 položili základný kameň pre svoj kláštor. O 3 roky neskôr sa do kláštora sťahovali prví kňazi - boli z Čiech aj z Nemecka a začali slúžiť ľuďom v okolí. Takmer ihneď tu založili aj prvý rádový hospic. V r. 1887 bol ku kláštoru pristavaný novogotický kláštorný kostol s polygonálnou vežou, ktorý areálu teraz dominuje. Kňazi žili v Koclířove až do r. 1896, kedy sa presťahovali do nového kláštora v Lánoch pri Svitave. Kláštorné priestory získali školské sestry III. rádu sv. Františka a zriadili v nich školu pre dievčatá. Počas vojny bola škola premenená na chudobinec a po vojne na domov pre rádové sestry. V r. 1995 sa kláštor stal sídlom Českomoravskej Fatimy – Fatimského apoštolátu v ČR. Celý pútnický areál v Koclířove má niekoľko častí. Dominantou je barokový **kostol sv. Jakuba Staršieho (dnes sv. Jakuba staršieho a sv. Filomény)** zo 14. st., ktorý bol do súčasnej podoby prestavaný v r. 1771. sa prvýkrát spomína r. 1344. Je to jednoloďová stavba s polkruhovo uzavretým presbytériom, po stranách so sakristiou a predsieňou štvorcového pôdorysu (s oratóriami na poschodiach), s hranolovitou vežou v západnom priečelí. Veža má na južnej strane točité schodisko so strieňovými okienkami. Interiér kostola je zaklenutý plackami. Na klenbe sú v ováloch maľby christologického cyklu od K. Langeru z r. 1888. Hlavný oltár je novorenesančný z r. 1888 od F. Hanschuha s obrazom od J. Mathausera. Kazateľnica je z r. 1847. Interiér kostola zdobí viacero obrazov z 18. a 19. st. Ostatné vybavenie je novodobé. Kostol obkolesuje múr cintorína s výklenkami, kaplnkami a bránou, nad ktorou kedysi býval pustovník. Vo výklenkoch múru možno vidieť kamenné reliéfy Krížovej cesty z r. 1856 a pod nimi reliéfy so scénami z legendy o sv. Filoméne. Krížovú cestu uzatvára kaplnka Božieho hrobu z r. 1836. Na bráne s klenutým prejazdom sa zvonku nachádzajú výklenky so sochami Immaculaty, sv. Filomény, sv. Jakuba, sv. Šebestiána a sv. Rocha. Veža so schodiskom má strieňové okienka. Celý unikátny komplex, ktorý zdobí aj kamenný kríž z r. 1823 od J. Hedricha z Mladejova, je typickou ukážkou doznievania ľudového baroka na vidieku.

Kláštorný kostol – dnes **kostol sv. Alfonsa a Panny Márie Fatimskej** - bol postavený podľa plánov staviteľa Schmalzhofera z Viedne v r. 1887. Je to neogotická stavba s pozdĺžnou loďou s vonkajšími opornými piliermi a lomenými oknami. Na južnom priečelí sa nachádza polygonálna veža s ihlancovou strechou. Východne vedľa kostola stojí **kaplnka Panny Márie Nazaretskej**. Pôvodne to bola márnica pri domove rádoových sestier. Ako kaplnka bola upravená a otvorená na pamiatku putovania sochy Panny Márie z Nazareta v r. 1999. Jej zariadenie a vybavenie pochádza z kaplnky kňazského seminára v Hradci Králove, ktoré kláštoru daroval kráľovohradecký biskup Karel Otčenášek. V parku nad kláštorom a kostolom, pod Horou blahoslavenstva bola v r. 2011 umiestnená **socha pápeža sv. Jána Pavla II.** Kláštor s kostolom sv. Alfonsa a Panny Márie Fatimskej je dnes majetkom a centrom Českomoravskej Fatimy. Pútnický kostol sv. Alfonsa a Panny Márie Fatimskej je spojený s budovou niekdajšieho kláštora. Vďaka modernému vybaveniu je možné liturgie a ďalšie akcie, ktoré sa v ňom konajú, pri väčšej návštevnosti sledovať on-line na chodbách a v spoločenských miestnostiach pútnického domu. V r. 2017 bola v kostole slávnostne otvorená **kaplnka sv. Jána Pavla II.** V tesnej blízkosti kostola sa nachádza **kaplnka sv. Antonína**, ktorá sa tiež využíva na pravidelné modlitby. V areáli sa nachádza aj **kópia plastiky Anjela**, vytvorený podľa originálu v portugalskej Fatime, na pamiatku jeho zjavenia trom malým pastierikom ešte pred zjavením sa Panny Márie. Školské sestry sv. Františka počas svojho pôsobenia vybudovali záhrady, dnes sa im hovorí **Lurdský park**. Na začiatku októbra 2020 Mons. Ján Vokál, kráľovohradecký biskup, požehnal základný stavebný kameň novej kaplnky. To bol slávnostný začiatok stavby repliky **kaplnky Zjavenia** z portugalskej Fatimy v Cova d'Iria zvanej „**Capelinha**“. Kaplnka - jediná v celej východnej Európe – má presné parametre centrálného miesta v portugalskej Fatime, a to vrátane oltára, liturgického priestoru na slávenie svätej omše i cesty pokánia, ktorá vedie od pamätníka Anjela mieru až ku kaplnke. Doteraz sa realizovali na stavbe kaplnky dve základne etapy. V tomto roku sa ukončí tretia etapa, t.j. zastrešenie celého priestranstva okolo kaplnky a vybavenie jej interiéru.

Na slávnostnú inauguráciu 2. 9. 2023 sú pozvaní zástupcovia z 13 krajín strednej a východnej Európy, pre ktoré je táto kaplnka Zjavenia - Capelinha určená.

zdroje: www.cm-fatima.cz, www.vychodni-cechy.info, www.mistopisy.cz, www.nockostelu.cz, www.capelinha.cz

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zarádime Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

ĎAKUJEME!

ŠPECIÁL: Svätýňa Božieho milosrdenstva, Krakow

Svätýňa Božieho milosrdenstva v Łagiewnikách sa nachádza v južnej časti Krakova. Názov obce je odvodený od pomenovania prvých obyvateľov, ktorí sa zaoberali výrobou tzv. *łagwi*, t. j. nádob vyrobených z dreva alebo kože a možno aj vypaľovaných z hlíny, ktoré sa používali na skladovanie a prepravu nápojov. Prvá písomná zmienka o obci pochádza zo 14. st., hoci stopy osídlenia tu siahajú až do rímskej a dokonca neolitickej doby. Prvotné obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, drobným priemyslom a obchodom, pretože cez obec viedla stará kráľovská obchodná cesta (Via Regalis). Spočiatku boli Łagiewniki osadou slúžiacou krakovskej pevnosti a kniežaciemu dvoru, v 13. a 14. st. sa stala poľnohospodárskou a chovnou dedinou a od 15. st. bola vo vlastníctve krakovského kastelána. V 17. st. začala v Łagiewnikoch fungovať prvá továreň. Venovala sa výrobe papiera. Veľký továrenský rozvoj, ktorý prispel k výraznej zmene tejto lokality, sa uskutočnil koncom 19. a začiatkom 20. st. Bol spojený s objavením bridlicovej hlíny a sadry – surovín pre stavebný priemysel. Okrem intenzívne sa rozvíjajúceho stavebného priemyslu vznikli aj ďalšie továrne, ako napríklad továreň na sviečky a mydlo alebo továreň na nábytok, ako aj malé remeselné podniky. V susednej dedine Borek Fałęcki bola v r. 1901 založená továreň na výrobu čpavkovej sódy - Solvay. Počas 2. svet. vojny v nej pracoval aj Karol Wojtyła neskorší pápež, sv. Ján Pavol II. Hospodárska kríza v 30. rokoch 20. st. zasiahla aj tunajší priemysel. Viaceré tehelne zanikli. V r. 1941 boli Łagiewniki na príkaz generálneho guvernéra začlenené do Krakova ako katastrálny okres. Po vojne boli veľké pracoviská znárodnené, iné boli transformované a niektoré boli zatvorené, vrátane krakovského Solvay. V Łagiewnikoch boli postavené nové sídliská, komunikačné cesty a dve farnosti. V súčasnosti katastrálne patria do deviateho krakovského okresu spolu s bývalou obcou Borek Fałęcki.

Kláštor Sestier Božieho Milosrdenstva v Łagiewnikách

Koncom 19. st. na kopci v dedine Łagiewniki, bolo z prostriedkov kniežat'a Aleksandra Lubomirského, s podporou kardinála Albina Dunajewského zahájená výstavba kláštora a zariadení pre Kongregáciu sestier Panny Márie Milosrdenstva, ktorá sa chcela zamerať na vzdelávanie dievčat a žien, ktoré sa živili prostitúciou. Kláštor aj dom pre ženy zverili pod patronát sv. Jozefa, a preto sa celý komplex začal volať skrátené "**Józefów**". Jeho stavbu v neogotickom štýle viedli architekt Karol Zaremba a staviteľ Ignacy Miarczyński. 20. augusta 1891 kardinál A. Dunajewski posvätil kaplnku sv. Jozefa a jedno krídlo kláštorných budov určených na apoštolskú prácu. Spočiatku bol kláštor vzhľadom k svojmu resocializačnému zámeru uzavretým miestom. Život zverenkyň a sestier naplnila modlitba a práca v dielňach. Spoločne sa venovali sa vyšívaniu, tkaniu, kníhviazačstvu, záhradníctvu a farmárstvu. Počas 1. svet. vojny bola sa z jednej časti kláštora stala vojenská nemocnica. Dodnes je tu vojenský cintorín. V čase nacistickej okupácie bol kláštor majetkom Nemcov a sestry museli odovzdávať určené množstvo zeleniny. Aj v tomto čase nezostal kláštor uzavretým miestom. Naopak. Sestry prijímali utečencov a v spolupráci s obecným výborom sa rozdávali obedy nezamestnaným a chudobným. Pokračovali aj v sociálno-charitatívnom diele záchrany žien. V r. 1962 komunistické orgány odobrali kongregácii vzdelávaciú inštitúciu a väčšinu majetku. Sestrám zostala kaplnka, kláštorná budova, cintorín a časť záhrady. V r. 1965 sestry otvorili komunitné centrum s názvom "Zdroj" pre sociálne neprispôsobivú mládež, ktoré fungovalo do r. 1991. Dnes sa sestry venujú rozvoju stredoškolských zariadení. Po r. 1989, keď kongregácia získala späť časť znárodneného majetku, rozhodla sa pre rozšírenie svätyně.

V r. 1893 bol v kláštore otvorený noviciát kongregácie, ktorý s prestávkou (1961-1971) existuje na tomto mieste dodnes a v záhrade bol zriadený cintorín. Interiér kaplnky bol dokončený v r. 1896. Oltár umiestnený zhotovil Ferdynand Majerski z Przemysłu. V ozdobných výklenkoch sa v strede nachádza socha Panny Márie milosrdenstva – patrónky Kongregácie, po bokoch socha sv. Stanislava Kostku a sv. Márii Magdalény. V bočných oltároch sú obrazy Srdca Ježišovho a sv. Jozefa s Ježiškom. Ich autorom je Franciszek Krudowski. V r. 1934 bol interiér kaplnky vyzdobený obrazmi Zdzisława Gedliczku, ktoré boli renovované počas generálnej renovácie kaplnky v r. 1981-1990. V tom čase boli okná kaplnky a predsiene vyplnené vitrážami Wiktora Ostrzoleka a v r. 1995 bol do okenného výklenku na bočnej stene umiestnený obraz sv. Faustíny od Heleny Tchórzewskej. Pred kláštrom je od r. 1900 socha sv. Jozefa s dieťaťom vytesaná do jedného kamenného bloku a v záhrade stojí jaskyňa Panny Márie Lurdskej (1909).

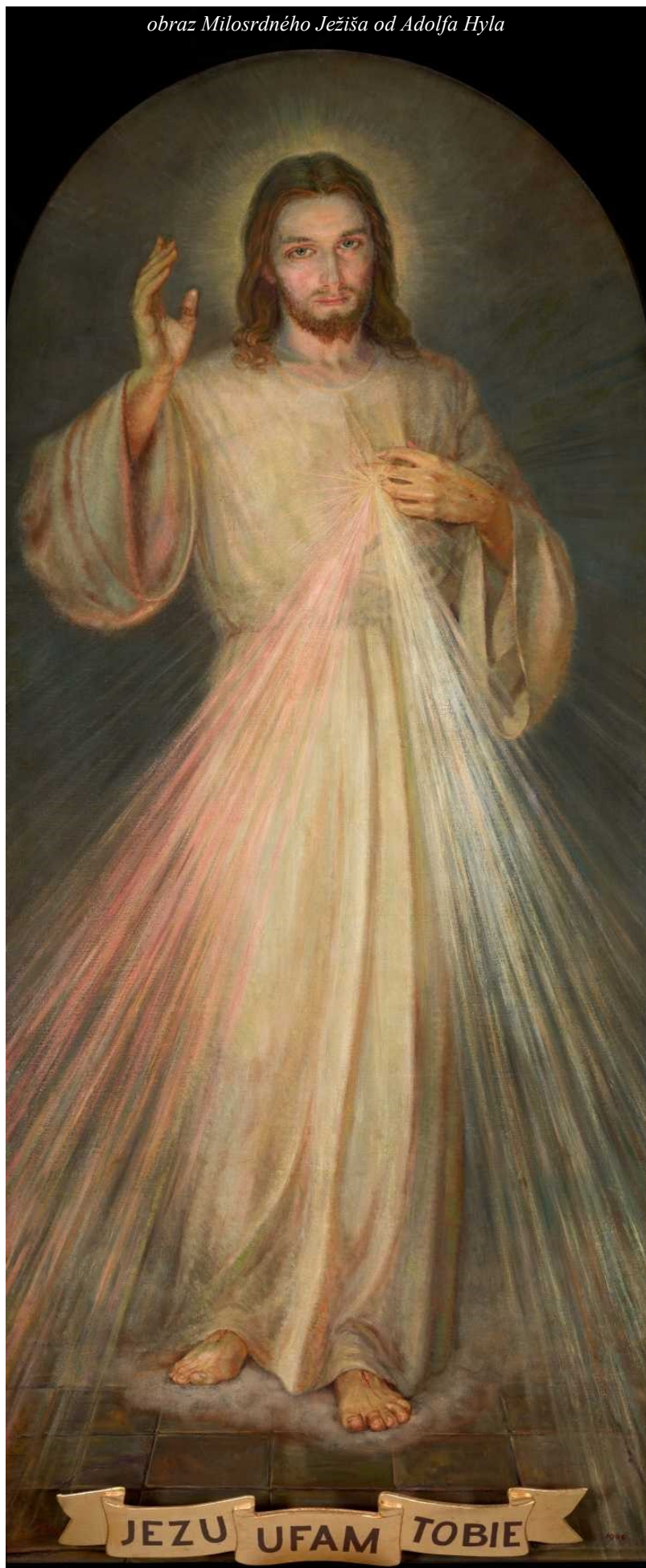

kláštorná kaplnka v Łagiewnikách

V tomto kláštore žila a zomrela **sv. Faustína Kowalská** (1905–1938), prostredníctvom ktorej Kristus odovzdával svetu posolstvo milosrdenstva, pravdu o veľkej Božej láske ku každému človeku. Dnes sestry z Kongregácie Matky Božieho milosrdenstva, ktoré uznali sv. Faustínu za svoju duchovnú spoluzakladateľku, ohlasujú posolstvo milosrdenstva nielen svedectvom života a dielom milosrdenstva voči dievčatám, ale aj v službe pútnikom, cez formáciu apoštolov Božieho milosrdenstva v združení Faustinum, publikačnou činnosťou vo vydavateľstve Misericordia, "Posolstvom milosrdenstva" a modlitbou. Už počas 2. svet. vojny sa kláštor v Łagiewnikách stal centrom podpory úcty k Božiemu milosrdenstvu. Bol otvorený pre veriacich prichádzajúcich do kláštornej kaplnky a k hrobu sr. Faustíny. Často sa tu modlieval aj Karol Wojtyła, neskorší pápež sv. Ján Pavol II. 7. marca 1943 Józef Andrasz SJ, svedník sestry Faustíny v Krakove, požehnal obraz Milosrdného Ježiša od Adolfa Hyłtu a tretiu nedeľu v mesiaci inicioval slávnostné bohoslužby na počesť Božieho milosrdenstva, na ktorých sa zúčastnili nielen obyvatelia Krakova, ale aj okolia. Čoskoro si predstavená kláštora M. Irena Krzyżanowska objednala druhý obraz od A. Hyłtu, ktorý veľkosťou a tvarom zodpovedal výklenku bočného oltára. Józef Andrasz požehnal tento obraz v prvú nedeľu po Veľkej noci, 16. apríla 1944. Bolo to po prvýkrát, keď sa Božie milosrdenstvo uctilo v deň, ktorý bol Kristom označený ako oficiálny sviatok Božieho milosrdenstva. V r. 1951 kardinál Adam Sapieha udelil úplné odpustky na sedem rokov pútnikom, ktorí v ten deň navštívili kaplnku v Łagiewnikách.

obraz Milosrdného Ježiša od Adolfa Hyla

Od r. 1959 sa v bočnom oltári natrvalo nachádza slávny obraz Milosrdného Ježiša, ktorý zakrýva pôvodný obraz Srdca Ježišovho. V r. 1959 – 1978 zastavil rozvíjajúci sa kult Božieho milosrdenstva oficiálny dokument Sv. stolice - tzv. Oznámenie. Po jeho zrušení dielo opäť dynamicky napredovalo. Kongregácia vydala Denník sestry Faustíny (r. 1981), jej životopis a fotografie a kaplnka slávnostne slávila bohoslužby na počesť Božieho milosrdenstva. V r. 1979 ich kardinál Franciszek Macharski presunul na tretí piatok v mesiaci. V r. 1985 krakovský metropolita kardinál Franciszek Macharski zaviedol na prvú nedeľu po Veľkej noci v celej diecéze **sviatok milosrdenstva**. Pápež sv. Ján Pavol II. už v r. 1985 nazval toto miesto "hlavným mestom kultu Božieho milosrdenstva". Dynamický vývoj kultu a sväteyne v Krakove-Łagiewnikách bol ovplyvnený aj encyklikou sv. Jána Pavla II. "Dives in misericordia", blahorečením (18.4.1993) a svätorečením (30.4.2000) sr.Faustíny, dvoma púťami sv. Jána Pavla II. do sväteyne (1997, 2002), púťou pápeža Benedikta XVI. (2006) a pápeža Františka (2016) a početnými publikáciami o živote a poslaní apoštola Božieho milosrdenstva. 1. novembra 1992 kardinál Franciszek Macharski vydal *zakladací dekrét, ktorým oficiálne zriadil kláštornú kaplnku sv. Jozefa ako Sväteňu Božieho milosrdenstva*. V r. 1993 boli telesné pozostatky sr. Faustíny prenesené do rakvy zo santalového dreva, ktorá bola umiestnená na bočnom oltári pod slávnym obrazom milosrdného Ježiša. O rok neskôr drevenú truhlu nahradila biela mramorová. Na stenách sú umiestnené vitríny naplnené votívnymi darmi. Počas ďalšej, postupnej obnovy oltárov a fresiek, ktorá sa uskutočnila v r. 2015-2018, bola rakva s relikviami sv. Faustíny umiestnená pod oltárnu mensu a pri nej bola v r. 2016 umiestnená socha svätice od Piotra Idziho z Akadémie výtvarných umení v Krakove.

Pri vchode do kláštornej kaplnky v r. 1998 bol upevnený basreliéf pápeža sv. Jána Pavla II. pripomínajúci jeho prvú púť do svätyne a v r. 2006 pamätná tabuľa pripomínajúca púť pápeža Benedikta XVI.). Kláštorná kaplnka však už čoskoro nebola schopná zvládnuť množstvo prichádzajúcich pútnikov, preto sa kongregácia podujala na rozšírenie svätyne. Najprv bola pod kaplnkou postavená Kaplnka Pánovho utrpenia (1986). Zdobí ju obraz Panny Márie Brány úsvitu od Leopolda Kubica, obraz sv. Faustíny s Ježišom od Heleny Tchórzewskej a krížová cesta, ktorú vytvorila Mária Konarzewska. Potom bol podľa návrhu Jana Grabarského a Mariusza Szefera postavený poľný oltár (1988) na námestí pred kláštorom a v r. 1996 otvorená krížová cesta (podľa návrhu Cz. Dźwigaja). V r. 1998 bolo podkrovie kláštora prispôbené potrebám noviciátu, bola vybudovaná samostatná kaplnka Panny Márie milosrdenstva a na bývalej ošetrovni, kde sr. Faustína zomrela, bolo usporiadané oratórium pre sestry (2000). V r. 1996 kardinál Franciszek Macharski zriadil vo svätyni Združenie apoštolov Božieho milosrdenstva "Faustinum", združujúce kňazov, zasvätené osoby a laikov z celého sveta, ktorí sa pod vedením Kongregácie pripájajú k misii sv. Faustíny. V tom istom roku metropolita Krakova založil nadáciu na zhromažďovanie finančných prostriedkov a riadenie rozširovania svätyne. Stavba novej baziliky prebiehala v r. 1999 – 2002. **Moderná elipsoidná dvojposchodová bazilika** bola postavená podľa návrhu Witolda Cęckiewicza tak, aby pripomínala loď. Bazilika má kapacitu asi 5 000 ľudí a hlavná kaplnka má asi 1 800 miest. Na oltári v hlavnej svätyni sa nachádza obraz Božieho milosrdenstva a relikvie sv. sr. Faustíny. Obraz nad hlavným oltárom namaľoval Adolf Hyla (z r.1944) V presbytériu, za veľkým kamenným oltárom, sa nachádza bohostánok v tvare zemegule s načrtnutými kontinentmi, ktorý je obklopený kríkom roztrhaným silným vetrom, symbolizujúcim moderný svet alebo človeka prepleteného rôznymi prúdmi. V tomto kríku nad bohostánkom je vpísaný obraz milosrdného Ježiša (od Jána Chrzaszca). Na stenách oddeľujúcich presbytérium od centrálnej lode je obraz znázorňujúci Pannu Máriu. Maľba Jána Chrzaszca nesie názov Brána úsvitu Panny Márie milosrdenstva. Na druhej strane sa nachádza tabuľa s textom, ktorý predniesol pápež sv. Ján Pavol II, a tak zveril celý svet Božiemu milosrdenstvu. Udialo sa to pri posviacke chrámu, ktorá sa konala 17. augusta 2002. Svetlo preniká do chrámu cez vitráže inštalované vo vertikálnych okenných priestoroch a nad chórom. S rozlohou 148 m² sú najväčšími vitrážami v Krakove. Zobrazujú obrovské slnko, na pozadí ktorého možno vidieť svetelný kríž – symbol viery a najvýrečnejší znak Božieho milosrdenstva. Pod líniou horizontu je more, ktoré harmonizuje s bočnými vitrážami v bazilike, ktoré majú vytvárať dojem, že sa vynárajú z hĺbín mora. Autorom vitráží je prof. Witold Cęckiewicz a umelkyňa Małgorzata Toborowicz.

V priebehu r. 2004 - 2011 v dolnej časti baziliky pútnici usporiadali a uviedli do užívania päť krásnych kaplniek. Sú usporiadané radiálne a ich výzdoba je darom veriacich z európskych krajín. Centrálne umiestnená je **kaplnka sv. Faustíny**, ktorej výzdoba je darom talianskeho episkopátu (odtiaľ názov „talianska kaplnka“). V kaplnke za oltárom je svätostánok v tvare vyvíjajúceho sa kvetu, ktorý odkazuje na slová z Denníčka 949, že Božia láska je kvetom a milosrdenstvo je jej ovocím. Nad bohostánkom je obraz sv. Faustíny

s "Denníkom" od Jána Chrzaszczca, vpísaný do oltárneho obrazu v tvare otvorenej knihy. Pred oltárom je časť relikvií sv. Faustíny umiestnená v relikviári v tvare ruže. Oltár, kazateľnica a podstavec relikviára sú vyrobené z ľahkého travertínu, steny sú obložené doskami z poľského pieskovca, podlaha usporiadaná radiálne odkazuje na hornú časť baziliky a vo svojom ideologickom význame na líčce na obraze milosrdného Ježiša, ktoré sú symbolom všetkých milostí.

Celá kaplnka je zakončená kupolou. Slávnostné posvätenie tejto kaplnky vykonal 27. augusta 2005 kardinál Camillo Ruini, predseda Talianskej biskupskej konferencie. Po pravej strane vchodu v dolnej časti baziliky sa nachádza **kaplnka Communio Sanctorum** (tzv. „maďarská kaplnka“), ktorú 9. októbra 2004 počas národnej púte Maďarov vysvätili prímás Maďarska kardinál Péter Erdő a krakovský metropolita kardinál Franciszek Macharski. Výzdoba tejto kaplnky je darom maďarskej cirkvi. Je zdobená krásnymi mozaikami na bočných stenách, zobrazujúcimi

viac ako 60 svätých a blahoslavených z Maďarska, Poľska a ďalších európskych krajín. Mozaiku dopĺňa text ôsmich blahoslavenstiev. Sprievod svätých vedie Mária, Matka Božia. Nad mramorovým oltárom je mozaika milosrdného Ježiša so sv. Faustínou, na okraji sú

vo viacerých jazykoch napísané slová: Ježišu, dôverujem Ti. Pred oltárom, v relikviári v tvare pravej ruky sa nachádza časť relikvií sv. Štefana, uhorského kráľa. Autorom výzdoby kaplnky a jej realizátorom je maďarský umelec, gréckokatolícky kňaz László Puskás a jeho manželka. Vpravo je **kaplnka sv. Ondreja apoštola**, ktorá je darom gréckokatolíckej cirkvi Poľska a Ukrajiny. Ikonostas s obrazom sv. Ondreja, patróna východnej cirkvi, je dielom ukrajinského umelca Ľubomíra Medwida. Okrem toho je kaplnka zdobená bohatou polychrómiou vyrobenou

v duchu východnej tradície a obsahujúcou posolstvo súvisiace s históriou Cirkvi. Maliarske kompozície Timura Karima a Małgorzaty Dawidiukovej zobrazujú: katedrálu Bohorodičky, krst Rusi (Ukrajina), Najsvätejšiu Trojicu

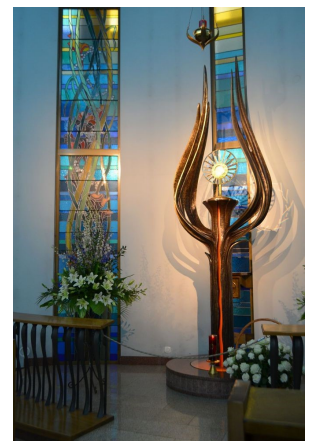
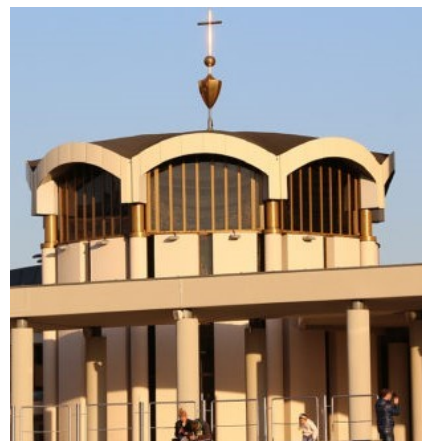

Starého zákona (Abraháмова pohostinnosť), Krista Acheiropoietosa (Mandylion, Abgarov závoj) a Povýšenie Svätého kríža. Slávnostné vysvätenie kaplnky 24. júna 2007 uskutočnili metropolita Przemysł-Varšavy, arcibiskup Jan Martyniak a krakovský metropolita, kardinál Stanisław Dziwisz. Na ľavej strane od vchodu do dolnej časti baziliky je **kaplnka Svätého Kríža** (tzv. „nemecká kaplnka“). Na výzdobe sa podieľali veriaci z Nemecka. V jej presbytériu priťahuje pozornosť veľký kríž, na ktorom je umiestnená trňová koruna. Na stenách sú zastavenia Pánovho

umučenia. Vľavo, vedľa kaplnky Svätého Kríža, sa nachádza **kaplnka Sedembolestnej Panny Márie**, ktorej výzdoba je darom slovenskej cirkvi, preto sa nazýva aj „slovenská kaplnka“. Výzdobe navrhutej architektom Mariánom Sitarčíkom dominuje krásna Pieta od Jana Lesňáka. Steny zdobia fresky zobrazujúce sedem bolestí Matky Božej od Petra Čambála a slová z "Magnifikatu" v liturgických jazykoch Cirkvi v dobe apoštolov Slovanov sv. Cyrila a Metoda: staroslovienčina, latinčina, gréčtina a

hebrejčina a v slovenčine. Za oltárom je grafika zobrazujúca pohreb Ježiša a jeho zmŕtvychvstanie. Slávnostné posvätenie kaplnky sa konalo počas národnej púte Slovákov 19. apríla 2008. Svätiteľmi boli: predseda slovenského episkopátu biskup František Tondra, biskup Jan Babjak, prešovský gréckokatolícky arcibiskup a krakovský metropolita kardinál Stanisław Dziwisz. Vedľa baziliky sa nachádza **veža zakončená krížom**. (77 m). Vo výške viac ako 40 m sa nachádza *vyhlídková plošina*, z ktorej môžete sledovať panorámu Krakova a okolia, s dobrou viditeľnosťou máte možnosť spozorovať aj Tatry. Môžete do nej vystúpať pešo (315 schodov) alebo sa vyviezť výťahom. Nad vchodom do veže sa nachádza pomník pápeža sv. Jána Pavla II., ktorý ako pútnik pokoja prináša svetu dar posolstva milosrdenstva. Pamätník bol odhalený 27. mája 2006 počas púte pápeža Benedikta XVI. Pred bazilikou nad múrom je 9 zvonov zvonkohry, ktoré hrajú melódie pripomínajúce Božie milosrdenstvo. Na zvonoch sú napísané mená Ježiša, sv. Faustíny, sv. Jána Pavla II., sv. Stanislava, sv. Hyacinta, sv. Hedvigy, sv. Jána Kantya, sv. Rafaela a sv. brata Alberta. Zvony požehnal krakovský metropolita kardinál Stanisław Dziwisz na sviatok milosrdenstva v r. 2009. Pútnici majú k dispozícii aj pastoračný dom s hotelovými a stravovacími zariadeniami a **Kaplnku ustavičnej adorácie**. Bola postavená podľa návrhu Witolda Čeckiewicza. Pripomína rotundu s presklenými vitrážami zhora nadol s kvetinovými prvkami. Na centrálnom mieste je oltár v tvare horiaceho ohňa, v ktorom je umiestnená monštrancia. Nad oltárom horí večná lampa s ohňom milosrdenstva, ktorú zapálil pápež sv. Ján Pavol II. (16.decembra 2003) na znak posolstva Božieho milosrdenstva, ktoré sa z tohto miesta šíri do celého sveta. Kaplnku vysvätil kardinál Franciszek Macharski na sviatok milosrdenstva v r. 2004. O rok neskôr, 3. apríla 2005, deň po smrti pápeža sv. Jána Pavla II. sa splnila jeho veľká túžba: vo Svätyni Božieho milosrdenstva sa začala konať ustavičná adorácia Krista v eucharistii.

zdroje: www.milosrdenstvo.sk, www.faustyna.pl, www.doxa.fm, www.mojakomunita.sk, www.radioem.pl, www.santhatela.com, www.pinterest.com, www.vacanzeponia.com, www.proglas.cz

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITEĽNÉ